

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji:
„Partnerski proces komunikowania na temat Europy”**

COM(2007) 568 i załącznik COM(2007) 569

(2008/C 211/22)

Dnia 3 października 2007 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji: „Partnerski proces komunikowania na temat Europy”

Zgodnie z art. 20 regulaminu wewnętrznego, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył na sprawozdawcę generalnego Jillian VAN TURNHOUT.

Na 444. sesji plenarnej w dniach 22–23 kwietnia 2008 r. (posiedzenie z 22 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 92 do 12 — 26 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet ponownie zwraca się do Komisji, by niezwłocznie zajęła się problemem braku podstaw prawnych dla prowadzenia polityki komunikacyjnej. Jednakże uznając istnienie przeszkód prawnych i politycznych, Komitet nie sprzeciwia się zawarciu porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Radą, Parlamentem Europejskim i Komisją. Komitet będzie w miarę możliwości realizował cele określone w takim porozumieniu.

1.2 Komitet powtórnie zwraca uwagę na dwojaki problem w zakresie finansowania, a mianowicie brak środków oraz skomplikowane procedury biurokratyczne związane z ich wydatkowaniem. Komitet wzywa Komisję do uproszczenia procedur udzielania dotacji oraz do uwzględnienia w kolejnych umowach ramowych (dotyczących np. usług audiowizualnych, służb Europe by Satellite (EbS) i badania opinii publicznej) ciał doradczych, takich jak EKES.

1.3 Komitet z zadowoleniem przyjmuje koncepcję partnerskiego procesu komunikowania w sposób jednolity i zintegrowany, poprzez zwiększenie roli obywateli europejskich i tworzenie europejskiej sfery publicznej. Aby dotrzeć do obywateli, potrzebny jest (i) jasny, nieskomplikowany i atrakcyjny przekaz; jasna wizja, którą obywatele mogą przyjąć jako własną, a także (ii) odpowiedni kształt i odpowiednie instrumenty komunikacji. Ustanowienie rocznego programu działań, uwzględniającego wybrane priorytety komunikacyjne UE, może przyczynić się do realizacji tego celu. Przy odpowiednich zasobach, EKES wyraża wolę i gotowość do współpracy z innymi instytucjami w tym zakresie, uznając, że UE nie ogranicza się jedynie do Brukseli, lecz musi ona zacząć działać na szczeblu lokalnym.

1.4 EKES przykłada dużą wagę do swojej reprezentacji w międzyinstytucjonalnej grupie ds. informacji. Sporządzony po białej księdze załącznik do protokołu o współpracy pomiędzy Komisją Europejską a Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, podpisany 31 maja 2007 r., stanowi dla Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Domów Europejskich w poszczególnych państwach członkowskich znakomitą podstawę aktywnego zaangażowania 344 członków EKES-u w działania na szczeblu krajowym i regionalnym. Komitet zachęca Komisję, aby komunikując się ze społeczeństwem obywatelskim, uznawała rolę Komitetu jako pośrednika między instytucjami UE

a zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim. Komitet dostrzega także znaczenie aktywnego zaangażowania swoich członków w tworzenie proponowanych internetowych pilotażowych sieci informacyjnych. Komitet z przyjemnością będzie przeprowadzał szkolenia i utrzymywał kontakty z zaproponowanymi punktami kontaktowymi ds. społeczeństwa obywatelskiego w departamentach Komisji i w innych właściwych sieciach, takich jak punkty kontaktowe EKES-u, reprezentacje WE czy punkty informacyjne Europe Direct. Komitet zachęca Komisję do przyjrzenia się możliwościom zwiększenia wsparcia dla sieci, w tym dla Europe Direct i Team Europe Speakers.

2. Uzasadnienie

2.1 Komunikat Komisji Europejskiej: „Partnerski proces komunikowania na temat Europy” (COM(2007) 568) został przyjęty 3 października 2007 r. Był on czwartym dokumentem przyjętym przez Komisję Europejską w sprawie komunikacji. Pozostałe trzy były: (i) „Biała księga w sprawie europejskiej polityki komunikacyjnej” (COM(2006) 35 wersja ostateczna), przyjęta 1 lutego 2006 r.; (ii) „Plan działań Komisji Europejskiej mający na celu poprawę jakości informacji na temat Europy” (SEC(2005) 985 wersja ostateczna), przyjęty 20 lipca 2005 r.; oraz (iii) komunikat „Wkład Komisji w okres refleksji i plany na przyszłość: Plan D dla demokracji, dialogu i debaty” (COM(2005) 494 wersja ostateczna), przyjęty 13 października 2005 r.

2.2 „Partnerski proces komunikowania na temat Europy” podkreśla zasadnicze znaczenie międzyinstytucjonalnej współpracy w informowaniu o kwestiach dotyczących spraw UE i określa warunki niezbędne do opracowania efektywnej polityki komunikacyjnej w oparciu o partnerstwo pomiędzy kluczowymi podmiotami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi na każdym szczeblu. Tego samego dnia Komisja przyjęła także — jak zostało to określone w pkt 1.2 i zgodnie z rezolucją Parlamentu Europejskiego w sprawie europejskiej polityki komunikacyjnej — wniosek „Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie partnerskiego procesu komunikowania na temat Europy” (COM 2007/569). Celem było zwiększenie zaangażowania wszystkich instytucji UE w realizację co roku szeregu priorytetów UE we współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi. Uznając autonomię i specyficzne kompetencje

poszczególnych instytucji UE, porozumienie międzyinstytucjonalne podkreśla konieczność i wartość dodaną lepszej koordynacji w zakresie informowania o kwestiach dotyczących UE. W tym celu porozumienie międzyinstytucjonalne zapewnia również spójne podstawy działania. Biorąc pod uwagę szczególne znaczenie roku 2008 dla procesu ratyfikacji traktatu reformującego z Lizbony w państwach członkowskich, a także w kontekście przygotowań do wyborów europejskich w 2009 r., Komisja wezwała Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny do przedstawienia swojego stanowiska w sprawie komunikatu.

2.3 Ze swojej strony, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął niedawno trzy opinie w sprawie komunikacji: pierwsza z nich to skierowana do Parlamentu Europejskiego opinia w sprawie: „Okres refleksji: struktura, zagadnienia i ramy oceny debaty nad Unią Europejską” (CESE 1249/2005⁽¹⁾), przyjęta 26 października 2005 r., druga zaś to opinia dotycząca komunikatu Komisji w sprawie „planu D” (CESE 1499/2005⁽²⁾), przyjęta 14 grudnia 2005 r. Obie opinie zawierają szereg zaleceń operacyjnych. Trzecia opinia na temat białej księgi w sprawie europejskiej polityki komunikacyjnej (CESE 972-2006⁽³⁾) została przyjęta 6 lipca 2006 r. Wzywa się w niej Komisję do zajęcia się problemem braku podstaw prawnych dla prowadzenia polityki komunikacyjnej oraz wspiera intensywniejszą współpracę międzyinstytucjonalną, która kładzie nacisk na podejście zdecentralizowane.

2.4 Niniejsza opinia w sprawie komunikatu Komisji: „Partnerski proces komunikowania na temat Europy” nie powinna zatem obejmować zagadnień, którymi Komitet zajął się już w przeszłości i którymi nadal się zajmuje. Powinna ona być raczej próbą odniesienia się do trzech podstawowych kwestii podniesionych w komunikacie, a mianowicie:

- zwiększenia roli obywateli,
- tworzenia europejskiej sfery publicznej, oraz
- zacieśnienia partnerstwa (włączając w to wniosek dotyczący porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie komunikowania).

2.5 Oprócz trzech opinii Komitetu przywołanych powyżej i komunikatu Komisji w sprawie partnerskiego procesu komunikowania na temat Europy, niniejsza opinia została przygotowana w oparciu o kilka dodatkowych źródeł, a mianowicie:

- podsumowanie wyników debat przeprowadzonych podczas sesji plenarnych EKES-u od czerwca 2005 r.;
- podsumowanie rezultatów różnych dyskusji przeprowadzonych w ramach Zespołu ds. Komunikacji;
- rezolucję Komitetu w sprawie: „Wkład w posiedzenie Rady Europejskiej w dniach 21–22 czerwca 2007 r. — plan działania dotyczący procesu konstytucyjnego”, przyjętą 30 maja 2007 r. (CESE 640/2007);
- zalecenia wynikające z rzymskiej deklaracji młodzieży z 25 marca 2007 r., upamiętniającej 50. rocznicę podpisania traktatu rzymskiego;

- udział Komitetu w sześciu projektach planu D współfinansowanych przez Komisję;
- wnioski z konferencji zainteresowanych stron EKES-u „Wasza Europa — Wasze zdanie”, zorganizowanej 18 października 2007 r. w Dublinie; oraz
- wnioski z seminarium rzeczników prasowych EKES-u: „Komunikowanie na temat Europy: jaką rolę chce odgrywać społeczeństwo obywatelskie?”, zorganizowanego 12 listopada 2007 r. w Brukseli.

2.6 Niniejsza opinia w sprawie komunikatu „Partnerski proces komunikowania na temat Europy” dzieli się na trzy części, odzwierciedlające trzy zagadnienia zidentyfikowane w dokumencie Komisji, i ogranicza do poruszenia w każdej z tych części tylko kilku kwestii o zasadniczym znaczeniu.

3. Uwagi ogólne

3.1 Zwiększenie roli obywateli

3.1.1 W specyficznej dziedzinie, jaką jest komunikowanie na temat Europy, istotną rolę odgrywa społeczeństwo obywatelskie. Jednym z celów odnowionego planu D jest zaangażowanie w rozwój Unii Europejskiej wielu partnerów, w tym organizacji pozarządowych, stowarzyszeń zawodowych i coraz większej liczby przedsiębiorstw, które chcą dowiedzieć się czegoś więcej na temat Europy, jej polityki, programów i procesów. EKES popiera zawarte w rzymskiej deklaracji młodzieży wezwanie UE do zagwarantowania większych środków na finansowanie organizacji pozarządowych jako podstawowych podmiotów zajmujących się kształceniem nieformalnym i wspierających aktywne postawy obywatelskie, prawa człowieka oraz demokrację.

3.1.2 Komitet w pełni popiera wielojęzyczne podejście do komunikacji. Informacje przekazywane będą nie tylko w odpowiedniej liczbie języków, ale także językiem prostym. Zostało to wyraźnie ustalone podczas debaty, która miała miejsce na seminarium rzeczników prasowych EKES-u w listopadzie 2007 r.

3.1.3 EKES wielokrotnie stwierdzał, że UE to nie tylko Bruksela, dlatego też zawsze wspierał wymiar lokalny. Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji, aby ustanowić punkty kontaktowe EKES-u we wszystkich reprezentacjach WE. Jest to logiczne następstwo podpisania załącznika do protokołu w sprawie współpracy pomiędzy obiema instytucjami. Załącznik ten będzie stanowił podstawę stałego rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej. EKES liczy 344 członków, we wszystkich 27 państwach członkowskich UE. Członkowie ci działają w różnych organizacjach krajowych reprezentowanych w ramach trzech grup Komitetu. Posiadają oni wiedzę dotyczącą zagadnień krajowych i regionalnych, a ponadto perspektywę ogólnoeuropejską, wynikającą z ich pracy w Komitecie. Reprezentacje WE i biura informacyjne Parlamentu Europejskiego powinny korzystać z tych cennych zasobów. Interesującym pierwszym wyzwaniem byłoby podjęcie przez punkty kontaktowe we współpracy z członkami EKES-u inicjatyw mających na celu uczczenie w maju 2008 r. 50. rocznicy utworzenia EKES-u.

⁽¹⁾ Dz.U. C 28 z 3.2.2006, str. 42–46.

⁽²⁾ Dz.U. C 65 z 17.3.2006, str. 92–93.

⁽³⁾ Dz.U. C 309 z 16.12.2006, str. 115–119.

3.1.4 W tym kontekście istotny element stanowią liczne, działające na terenie całej Europy sieci. Mogłyby one odegrać istotną rolę w komunikowaniu na temat Europy na szczeblu lokalnym. Przykładowo, punkty Europe Direct powinny informować społeczeństwo o strategiach europejskich, współpracując ze wszystkimi instytucjami UE. EKES gotowy jest dzielić się swoją wiedzą w ramach takich sieci, dostarczając odpowiednich materiałów informacyjnych, a w razie potrzeby organizując szkolenia. Komisja powinna przyrzeć się dość ograniczonemu wsparciu finansowemu dla tych sieci. Przy większych zasobach i bardziej zróżnicowanym podejściu ze strony Komisji, mogłyby one znacznie skuteczniej promować koncepcję wymiaru lokalnego. Co więcej, Komisja i Parlament Europejski powinny rozważyć, w jaki sposób uwzględnić w działaniach na rzecz komunikacji agencje europejskie rozsiane po całej Europie. Ponadto, EKES wie z doświadczenia, że inicjatywy w dziedzinie kultury wzbudzają zainteresowanie obywateli i stanowią ważne narzędzie promowania idei europejskich.

3.1.5 Konsultacje Komisji w sprawie białej księgi wykazały, że podmioty społeczeństwa obywatelskiego zdecydowanie domagają się większego udziału w procesie europejskim. EKES pragnie podkreślić znaczenie wniosków ze swojego seminarium dla rzeczników prasowych, które miało miejsce w listopadzie 2007 r. w Brukseli i wzywa do korzystania podczas konsultacji z istniejących już struktur i sieci, a nie rozpoczynania działań za każdym razem od nowa. Reprezentując zorganizowane społeczeństwo obywatelskie, EKES odgrywa bardzo ważną rolę w tym zakresie, co powinno zostać uznane przez inne instytucje Unii Europejskiej.

3.1.6 EKES zgadza się z Komisją, że kształcenie i szkolenie w zakresie aktywnego obywatelstwa jest zadaniem państw członkowskich. Komitet zwraca uwagę na fakt, że prawa i obowiązki obywateli europejskich zostały uwzględnione jedynie w programach nauczania niecałej połowy państw członkowskich. Dublińskie forum młodzieży, zorganizowane przez EKES w październiku 2007 r., potwierdziło, że obywatele będą aktywnie uczestniczyć w dyskusjach dotyczących spraw europejskich, jeżeli zapewni się im taką możliwość. Istotny element stanowi w tym wypadku kształcenie oraz uwzględnianie tematyki UE w programach nauczania. Uczestnicy seminarium wezwali organy UE do zapewnienia młodzieży większego udziału w procesie podejmowania decyzji. Całkowicie możliwe jest promowanie przez UE lepszej jakości wolontariatu i programów wymiany, bez utraty tożsamości narodowej. EKES wzywa do podjęcia konkretnych inicjatyw w tym zakresie.

3.1.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy, takie jak „Dzień Wiosny w Europie” czy „Powrót do szkoły”. EKES zachęca Komisję do przyjrzenia się sposobom lepszego zaangażowania w te działania istniejących sieci lokalnych i regionalnych. Należy przy tym uwzględnić wszystkie szczeble nauczania, włącznie z podstawowym.

3.2 Tworzenie europejskiej sfery publicznej

3.2.1 Komisja podkreśla znaczenie osiągnięcia celów swoich strategii jako najlepszego sposobu zapewnienia wsparcia społeczeństwa dla projektu europejskiego. Brak dostatecznej komuni-

kacji w związku z ratyfikacją traktatu reformującego z Lizbony wydaje się być sprzeczny z koncepcją europejskiej sfery publicznej. W swojej rezolucji z maja 2007 r., skierowanej do Rady Europejskiej z czerwca 2007 r., EKES domagał się uznania znaczenia demokracji uczestniczącej, w szczególności poprzez nałożenie na instytucje europejskie obowiązku prowadzenia przejrzystego i stałego dialogu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i obywatelami UE.

3.2.2 EKES podziela cel Komisji i Parlamentu Europejskiego, którym jest zwiększenie frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2009 r. Rezultaty w tym zakresie mogłyby być spotęgowane poprzez wdrożenie propozycji wysuniętych przez Komisję w zakresie ustanowienia uzgodnionych wspólnych priorytetów komunikacyjnych. EKES gotowy jest prowadzić prace nad takimi wspólnymi celami. UE potrzebuje rzeczywistego projektu i przekazu, z którym mogłyby się identyfikować obywatele. Jakikolwiek cel dla Europy powinien również uwzględniać wymiar społeczny i kwestię zatrudnienia, a Komitet jest tu najlepszym partnerem do współpracy. Właściwa komunikacja musi w każdym przypadku opierać się na jasnym i dokładnie określonym planie, a ponadto powinna wnosić wartość w życie obywateli europejskich. Na mniejszą skalę, Komisja powinna zaprosić członków EKES-u do udziału w jej inicjatywach dotyczących internetowych pilotażowych sieci informacyjnych.

3.2.3 Media audiowizualne stanowią najskuteczniejszy instrument komunikacji i większe instytucje, takie jak Komisja Europejska i Parlament Europejski, mają do niego dostęp. Bez wątpienia, umowy zawierane z podmiotami oferującymi usługi w ramach EbS lub przez internet zagwarantują niezależność poszczególnych nadawców. Zachęca się Komisję, by podczas sporządzania takich umów rozważyła, w jaki sposób umożliwić dostęp również innym instytucjom i organom UE w celu zapewnienia wyważonej komunikacji, pamiętając jednocześnie, że procesy administracyjne związane z zawieraniem umów są uciążliwe dla ciał doradczych i innych organów UE. Komisja mogłaby również zadbać o zapewnienie odpowiedniej synergii. Może to również dotyczyć wskazania obszarów, w których należy przeprowadzić badanie opinii publicznej.

3.3 Zacieśnianie partnerstwa

3.3.1 EKES w pełni popiera partnerstwo promowane przez Komisję Europejską. Obejmuje to nie tylko instytucje UE, ale także państwa członkowskie oraz polityków i decydentów krajowych i regionalnych, którzy powinni przejąć odpowiedzialność za własne decyzje dotyczące spraw UE. EKES z zadowoleniem przyjmuje współpracę z krajowymi dyrektorami ds. komunikowania i wzywa do wzmocnienia synergii z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i ich zasobami komunikacyjnymi. Komitet posiada tego rodzaju platformę w postaci sieci swoich rzeczników prasowych. Należy także zwrócić uwagę, że w większości państw członkowskich UE działają krajowe rady społeczno-gospodarcze, a członkowie EKES-u utrzymują dobre stosunki ze swoimi organizacjami w państwach członkowskich. Jest to mocna sieć, dzięki której EKES może być istotnym partnerem innych instytucji.

3.3.2 Komitet jest w pełni zaangażowany w prace międzyinstytucjonalnej grupy ds. informacji, w której odgrywa rolę obserwatora. EKES pragnie podkreślić znaczenie odpowiedniego przygotowania się na poziomie technicznym do takich posiedzeń. Komitet ma również praktyczne trudności z udziałem, ponieważ posiedzenia grupy organizowane są zawsze w Strasburgu w tym samym czasie, co posiedzenia Prezydium i sesje plenarne EKES-u w Brukseli. EKES chciałby, aby terminy posiedzeń grupy zostały zmienione tak, aby umożliwić Komitetowi udział w nich na możliwie najwyższym szczeblu. EKES z zadowoleniem przyjmuje także politykę „otwartych drzwi” grupy roboczej Rady ds. informacji i wyraża nadzieję, że te „drzwi” pozostaną otwarte, umożliwiając mu udział w formułowaniu polityki komunikacyjnej UE.

3.3.3 Choć EKES w swoich wcześniejszych wypowiedziach promował ustanowienie odpowiednich podstaw prawnych dla prowadzenia polityki komunikacyjnej, bierze on pod uwagę wnioski dotyczący zawarcie porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Komisją, Parlamentem Europejskim i Radą w sprawie komunikowania. Komitet ze swej strony kontynuuje proces aktualizacji i realizacji własnego strategicznego planu komunikacji. Obejmuje to poddawanie stałemu przeglądowi posiadanych narzędzi komunikacyjnych i ich stosowania oraz badanie możliwości wykorzystania metod innowacyjnych.

Bruksela, 22 kwietnia 2008 r.

W swoich priorytetach komunikacyjnych EKES uwzględnia cele komunikacyjne przedstawione przez Komisję. Komitet wzywa, by cele te były jasne, precyzyjne i dotyczyły kwestii istotnych dla obywateli, a ich liczba była ograniczona.

3.3.4 EKES popiera dotacje udzielane w ramach inicjatywy planu D i nadal podkreśla znaczenie przejrzystych i mniej biurokratycznych procedur administracyjnych, umożliwiających wszystkim organizacjom społeczeństwa obywatelskiego udział w poszczególnych projektach. Komitet z zainteresowaniem oczekuje, zgodnie z zapowiedzią Komisji, dalszych działań w ramach planu D, określanych mianem „Dyskusji o Europie”.

4. Odwołanie się do wcześniejszych zaleceń Komitetu

4.1 Komitet odwołuje się do swoich wcześniejszych zaleceń skierowanych do Komisji (w obszarze komunikacji), a w szczególności zaleceń zawartych w załączniku do opinii z października 2005 r. w sprawie: „Okres refleksji: struktura, zagadnienia i ramy oceny debaty nad Unią Europejską” (CESE 1249/2005), jak również w swojej opinii z grudnia 2005 r. w sprawie: „Wkład Komisji w okres refleksji i plany na przyszłość: Plan D dla demokracji, dialogu i debaty” (CESE 1499/2005) i w opinii z lipca 2006 r. na temat Białej księgi w sprawie europejskiej polityki komunikacyjnej (CESE 972/2006).

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS
